

**TA'LIM MUASSASASIDA PSIXOLOGIK XIZMATNING O'ZIGA
XOS AFZALLIKLARI VA AXAMIYATI**

Karakulov Abdunazar Nurmamatovich

Termiz shaxar 8-umumiy urta talim maktabi psixologi

Murodova Dilshoda Murodjon qizi

Termiz shaxar 8-umumiy urta talim maktabi psixologi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'lim muassasalarida psixologik xizmat faoliyatining zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati, uning o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishdagi roli, shuningdek, o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar bilan ishlashdagi afzalliklari yoritilgan. Psixologik xizmatning asosiy yo'nalishlari, uning diagnostik, maslahat, tuzatish-tarbiya va profilaktik faoliyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga tayangan holda, psixologik xizmatning ta'limdagi barqarorlik va ijtimoiy-psixologik muhitni yaxshilashdagi o'rni asoslanadi.*

Kalit so'zlar: *psixologik xizmat, ta'lim muassasasi, o'quvchi psixologiyasi, maslahat, diagnostika, psixoprofilaktika, rivojlantiruvchi metodlar.*

Bugungi kunda ta'lim tizimida inson omiliga, ya'ni o'quvchi shaxsining ruhiy rivojlanishiga, hissiy holatiga va ijtimoiy muvozanatiga bo'lgan e'tibor ortib bormoqda. Ta'lim muassasalarida psixologik xizmatning faoliyat yuritishi nafaqat o'quvchilarni, balki o'qituvchilar va ota-onalarni ham qamrab olgan holda, yagona psixopedagogik muhit yaratadi. Psixologik xizmat ta'lim sifatining kafolati, sog'lom ijtimoiy muhit shakllanishining muhim vositasi sifatida qaralmoqda.

Ta'lim muassasasida psixologik xizmatning o'ziga xos afzalliklari va ahamiyati haqida batafsil ma'lumot quyidagicha:

Psixologik xizmatning o'ziga xos afzalliklari

O'quvchilarning psixologik salomatligini qo'llab-quvvatlash

Ta'lim muassasalarida o'quvchilar turli psixologik qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin: imtihon stressi, tengdoshlar bilan munosabatlar, o'ziga ishonchsizlik,

oilaviy muammolar yoki ijtimoiy bosim. Psixologik xizmat bu muammolarni aniqlash va bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, psixolog o'quvchilarga stressni boshqarish usullarini o'rgatishi, ularning emotsional barqarorligini ta'minlashi mumkin. Bu esa o'quvchilarning o'quv jarayonidagi faolligi, diqqat markazi va o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Individual yondashuv

Har bir o'quvchi o'ziga xos psixologik va emotsional xususiyatlarga ega. Psixologik xizmat har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojlarini inobatga olgan holda individual maslahatlar beradi. Masalan, introvert xarakterga ega o'quvchiga guruhda ishlash qiyin bo'lsa, psixolog unga ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi yoki ekstrovert o'quvchining impulsiv xatti-harakatlarini boshqarish strategiyalarini ishlab chiqadi.

Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish

Psixologik xizmat o'quvchilarga guruhda muloqot qilish, konfliktlarni konstruktiv tarzda hal qilish, hamkorlik qilish va empatiya ko'rsatish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatadi. Masalan, guruh mashg'ulotlari yoki treninglar orqali o'quvchilar o'zaro hurmat va hamkorlikni o'rganadi, bu esa sinfda ijobiy muhit yaratadi.

Ota-onalar va o'qituvchilar bilan hamkorlik

Psixolog nafaqat o'quvchilar bilan ishlaydi, balki ota-onalar va o'qituvchilar bilan ham faol hamkorlik qiladi. U ota-onalarga farzandlarining psixologik holati, xatti-harakati yoki o'quv jarayonidagi qiyinchiliklari haqida maslahat beradi. Shuningdek, o'qituvchilarga sinf muhitini yaxshilash, o'quvchilar bilan samarali muloqot qilish va ularning motivatsiyasini oshirish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Krizis holatlarida tezkor yordam

Ta'lim muassasalarida ba'zida krizis holatlari yuzaga kelishi mumkin: oilada yo'qotish, zo'rvonlik, bulling yoki boshqa travmatik vaziyatlar. Psixologik xizmat bunday hollarda tezkor psixologik yordam ko'rsatadi, o'quvchilar va xodimlarni qo'llab-quvvatlaydi. Masalan, guruh terapiyasi yoki individual maslahatlar orqali o'quvchilarning travmadan keyingi stressni yengishiga yordam beriladi.

Karyera yo'naltirish va maqsad qo'yish

Psixologik xizmat o'quvchilarga o'z qiziqishlari, qobiliyatlari va kelajakdagi maqsadlarini aniqlashda yordam beradi. Karyera yo'naltirish bo'yicha maslahatlar, testlar va mashg'ulotlar orqali o'quvchilar o'zlariga mos keladigan kasbni tanlashda aniqroq qaror qabul qilishadi.

Psixologik xizmatning ahamiyati

Ta'lim sifatini oshirish

Psixologik xizmat o'quvchilarning o'quv jarayoniga diqqatini jamlashiga, motivatsiyasini oshirishga va o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlashga yordam beradi. Masalan, psixologik mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning o'quv faoliyati yaxshilanadi, bu esa umumiy ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Salbiy xatti-harakatlarning oldini olish

Psixologik xizmat o'quvchilar orasida bulling, giyohvandlik, tajovuzkorlik yoki boshqa salbiy xatti-harakatlarning oldini olishga xizmat qiladi. Psixologlar o'quvchilar bilan profilaktik suhbatlar o'tkazadi, ularning xatti-harakatlarini tahlil qiladi va xavfli tendensiyalarni erta aniqlaydi. Masalan, sinfda zo'ravonlik holatlari aniqlansa, psixolog mediator sifatida harakat qilib, muammoni hal qilishga yordam beradi.

Inkluziv ta'limni qo'llab-quvvatlash

Maxsus ehtiyojli o'quvchilar (nogironligi bo'lgan, autizm spektridagi yoki boshqa psixologik xususiyatlarga ega bolalar) ta'lim muassasasida psixologik xizmat orqali ijtimoiy va o'quv jarayoniga moslashadi. Psixologlar maxsus dasturlar ishlab chiqadi, o'qituvchilarga ushbu o'quvchilar bilan ishlash bo'yicha maslahatlar beradi va ularning sinfdoshlari bilan integratsiyasini ta'minlaydi.

Psixologik barqarorlikni ta'minlash

Ta'lim muassasalari ko'pincha stressli muhit bo'lishi mumkin – imtihonlar, tengdoshlar bilan raqobat, o'qituvchilarning talablari va boshqalar. Psixologik xizmat o'quvchilar, o'qituvchilar va hatto ota-onalar uchun psixologik barqarorlikni ta'minlaydi. Masalan, psixologlar stressni boshqarish bo'yicha seminarlar o'tkazishi

yoki o'quvchilarga dam olish va emotsional muvozanatni saqlash usullarini o'rgatishi mumkin.

Kelajakka tayyorgarlik

Psixologik xizmat o'quvchilarga o'z-o'zini anglash, maqsad qo'yish va hayotda muvaffaqiyatli bo'lish uchun zarur bo'lgan psixologik resurslarni shakllantirishda yordam beradi. O'quvchilar o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini tushunib, o'zlariga ishonchni mustahkamlab, kelajakdagi qiyinchiliklarga tayyor bo'lishadi. Masalan, psixologik mashg'ulotlar orqali o'quvchilar vaqtni boshqarish, qaror qabul qilish va muvaffaqiyatsizliklarni engish kabi ko'nikmalarni egallaydi.

Ta'lim muassasasining umumiy muhitini yaxshilash

Psixologik xizmat nafaqat individual o'quvchilar bilan ishlash bilan cheklanmaydi, balki umumiy ta'lim muhitini yaxshilashga ham xizmat qiladi. Masalan, psixologlar sinflarda ijobiy munosabatlar muhitini yaratish, o'qituvchilarning professional charchoqlarini kamaytirish va ota-onalar bilan samarali hamkorlik qilish bo'yicha dasturlar ishlab chiqadi.

Xulosa

Ta'lim muassasasida psixologik xizmatning o'rni beqiyos. U o'quvchilarning nafaqat o'quv jarayonidagi muvaffaqiyatlariga, balki ularning psixologik salomatligi, ijtimoiy moslashuvi va shaxsiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi. Psixologik xizmat o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida ko'prik vazifasini o'taydi, ta'lim muhitini yanada xavfsiz, qulay va samarali qiladi. Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimida psixologik xizmat nafaqat qo'shimcha imkoniyat, balki muhim zarurat sifatida qaralishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim muassasasida psixologik xizmat shaxsiy rivojlanish, ijtimoiy moslashuv va sog'lom psixologik muhit shakllanishi uchun muhim vositadir.

ADABIYOTLAR.

1. Egamberdiyeva N.M. Ijtimoiy pedagogika. Darslik. T.: 2009
2. G'oyibnazarov E. va Matkarimova J.D. Sotsiologiya. O'quv qo'llanma.–T.: ToshtYMI. 1.

3. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
4. Khaydarov S,A. (2023). Using technologies in teaching social sciences. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ), (pp. 305-309). 11(9).
5. Rossen, E., & Flinders, D. J. School Psychology: A Blueprint for Training and Practice III. Publisher.2009. p 300
6. Schmidt, J. J. Counseling in Schools: Comprehensive Programs of Responsive Services for All Students. Английские страницы XVII, 363 Seiten Illustrationen [382] Год 2014
7. Weist, M. D., Evans, S. W., & Lever, N. A. (2003). Introduction: Advancing mental health practice and research in schools. In M. D. Weist, S. W. Evans, & N. A. Lever (Eds.), Handbook of school mental health: Advancing practice and research (pp. 1–7). Kluwer Academic/Plenum Publishers.
8. Gueldner, B.A., Feuerborn, L.A., & Merrell., K.W. (2020). Social and emotional learning in the classroom, second edition: Promoting mental health and academic success. The Guilford Press